

Legislació consolidada

Disposició derogada 08.07.2018

LLEI 3/1998, de 21 de maig, de Turisme de la Comunitat Valenciana.

(DOGV núm. 3248 de 22.05.1998) Ref. 0927/1998

Sia notori i manifest a tots els ciutadans que les Corts Valencianes han aprovat i jo, d'acord amb el que estableixen la Constitució i l'Estatut d'Autonomia, en nom del rei, promulgue la llei següent:

PREÀMBUL

La importància que l'activitat turística té en l'estructura econòmica de la Comunitat Valenciana és el resultat de l'esforç de tots els agents del sector turístic valencià.

De dia en dia les condicions del mercat turístic estan patint profundes transformacions amb l'aparició de noves demandes, productes i competidors, i amb la incorporació de noves tecnologies al transport, la distribució i la comunicació. El turista actual és un consumidor madur que s'ha convertit en un client expert i exigent, amb noves motivacions i informació abundant, que exigeix uns graus creixents de conservació i preservació del medi ambient i dels recursos naturals.

En aquest marc competitiu, el sector turístic valencià ha de continuar evolucionant de forma correcta, tractant de consolidar les seues destinacions tradicionals i propiciant el desenvolupament dinàmic i diversificat de productes turístics nous conformes a la preservació i conservació dels recursos naturals i del medi ambient i de les exigències de la demanda, que avui dia requereixen especialment la protecció de l'espai natural i cultural.

El volum de negoci del mercat turístic de la Comunitat Valenciana i els reptes que en matèria de qualitat i innovació s'imposen per a consolidar un sector turístic competitiu i estable condueixen a la necessitat d'elaborar un text legal operatiu i modern que, establint l'ordenació del turisme a la nostra comunitat autònoma, actue com a marc legal bàsic sobre el qual s'articule la normativa turística vigent i de creació futura, on s'establiquen els principis generals del desenvolupament i foment del turisme valencià, i on també es definisquen el municipi turístic, les bases de l'ordenació dels espais turístics, s'actualitze el règim sancionador existent en matèria de disciplina turística i es regulen els òrgans de l'administració turística valenciana.

L'article 31.2 de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, en concordança amb l'article 148.1.18 de la Constitució espanyola, concedeix la competència exclusiva a la Generalitat sobre la promoció i l'ordenació del turisme en el seu àmbit territorial. Les Corts Valencianes gaudeixen de potestat legislativa per a promulgar aquesta llei, en la qual es recull per primera vegada una regulació general en matèria de promoció i ordenació del turisme.

L'objecte de la llei es concretarà en la consecució de la regulació de l'oferta turística mitjançant l'esmena de les deficiències d'infraestructura; l'elevació de la qualitat dels serveis, instal·lacions i equips turístics, harmonitzant-la amb les actuacions urbanístiques de l'ordenació territorial i la conservació del medi ambient; la planificació i acomodació de l'oferta turística a les exigències de la demanda actual i potencial, millorant la competitivitat de les empreses turístiques i adoptant les mesures que calguen per a mantenir un nivell adequat de la promoció en cada moment; la preservació dels recursos turístics, evitant-ne la destrucció o degradació i procurant-ne l'aprofitament correcte en totes les modalitats de l'oferta, especialment respecte

dels valors culturals, historicoartístics, paisatgístics, urbanístics i mediambientals; i la protecció dels subjectes de la relació turística.

La llei s'articula, a més del títol preliminar dedicat al seu àmbit d'aplicació, en sis títols dedicats a matèries independents, però íntimament lligades en l'intent d'establir unes bases generals per a la regulació del turisme a la Comunitat Valenciana.

Així, el títol I es dedica a l'ordenació de l'activitat turística i ofereix una clara diferenciació entre les empreses i les professions turístiques, atorgant, mitjançant línies generals, la importància que a cada una d'elles li correspon en l'àmbit turístic. Aquest títol ofereix, així mateix, la possibilitat d'integració, mitjançant la via reglamentària, de futures empreses turístiques, i amb això pretén constituir-se en una norma oberta a les innovacions del sector. El títol II es dedica a la promoció turística de la Comunitat Valenciana, tant respecte de la seua imatge turística, com de la definició dels objectius de les accions de promoció turística i dels propis instruments i accions necessaris per a l'enfortiment i desenvolupament del sector turístic valencià. Dins d'aquest títol mereixen una atenció especial els plans de caràcter interdepartamental, on es conjuguen les distintes competències que incideixen sobre un mateix producte turístic, tal com s'esdevé amb el turisme rural, al qual es pretén donar una rellevància major.

El títol III es dedica a la regulació del municipi turístic. El producte turístic té un gran component municipal en tant que els serveis, l'escena urbana, la comunicació de la imatge de marca i altres aspectes de forta incidència en la competitivitat i comercialització del sector depenen en gran manera del grau d'eficàcia i compromís assumits pels ajuntaments.

La disputada competència per a aconseguir quotes de mercat els obliga a haver d'assumir uns costos per als quals no disposen de mitjans específics compensatoris ni figures recaptadores alternatives, cosa que els du a contraure unes obligacions pressupostàries en les seues despeses molt superiors a les seues possibilitats d'ingressos. Així doncs, mentre que la riquesa generada per l'activitat turística pot transferir-se en totes les hisendes públiques locals a través dels mecanismes redistributius existents, els costos que suporten els ajuntaments per les funcions i els serveis extraordinaris que han de prestar per raó de la seua condició turística no reben aportacions financeres compensatòries.

La llei identifica els municipis turístics d'acord amb consideracions objectives sobre el volum de la seua oferta i demanda, valorant les dades sobre afluència, capacitat d'allotjaments, temporalitat, etc., per a la seua possible qualificació i determinació de les necessitats que cal cobrir-hi.

Es pretén identificar els diversos tipus de municipis turístics i crear les bases per a establir les figures compensatòries al seu esforç financer, en la mesura que superen el que s'estableix com a bàsic i necessari segons la seua població resident.

El títol IV, dedicat a l'ordenació dels espais turístics, pretén dotar la Comunitat Valenciana d'un pla que, amb els previs estudis i anàlisis pertinents, marque les línies bàsiques que cal tenir en compte per a potenciar el desenvolupament d'una política turística eficaç i amb una projecció de futur.

L'assentament d'activitats i estructures turístiques homogènies entre si però diferenciades segons zones identificables de la nostra Comunitat, que puguin agrupar-se bàsicament al voltant de tres àmbits territorials, com ara el litoral, l'interior i les ciutats, i amb un potencial turístic en molt casos consolidat però en altres pendent de desenvolupar i ordenar, aconsella que s'elaboren unes directrius que, d'una banda, donen resposta als objectius generals de la política turística i, d'una altra, tinguen en compte les possibilitats i característiques especials de cada zona o espai delimitat, potenciant la incorporació al mercat turístic d'aquells productes que ofereixen possibilitats sobre el que es denomina turisme rural o d'interior i turisme urbà, tractant d'eleva-los al nivell de coneixement d'altres modalitats turístiques consolidades. A la consecució d'aquest objectiu pretén respondre el Pla d'Espais Turístics previst en la llei. El títol V s'adreça a l'establiment d'un nou règim de disciplina turística, tenint en compte que els esforços de potenciació turística fan necessària aquesta regulació per a vetlar per la qualitat de l'oferta del producte turístic valencià. Empara simultàniament els recursos turístics, els interessos dels empresaris, professionals i treballadors del sector, i els drets dels usuaris d'aquests serveis turístics, i constitueix, alhora, un instrument àgil i útil per a evitar les activitats turístiques clandestines i la competència deslleial.

Es fa necessària aquesta nova regulació de la matèria sancionadora en l'àmbit turístic, esmenant els defectes que pateix la Llei 1/1989, de 2 de març, per la qual s'establí el règim d'inspecció i procediment en matèria de disciplina turística, fins ara vigent. En concret, cal adequar la tipificació de les sancions administratives en matèria turística al que disposa l'article 129 de

la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de Règim Jurídic de les Administracions Públiques i del Procediment Administratiu Comú.

Finalment, el títol VI dibuixa l'estructura bàsica de l'administració turística de la nostra Comunitat, i estableix el marc legal necessari per a l'existència de l'entitat de dret pública a la qual s'encomana l'execució de la política turística de la Generalitat Valenciana.

TÍTOL PRELIMINAR. Objecte i àmbit d'aplicació

Article 1. Objecte

Aquesta llei té com a finalitat regular la promoció i ordenació de l'activitat turística, establir els principis generals del desenvolupament i foment del turisme sostenible, determinar les línies bàsiques del municipi turístic i de les bases d'ordenació dels espais turístics, així com establir el règim sancionador aplicable a la matèria i a l'organització de l'administració turística a la Comunitat Valenciana.

Article 2. Àmbit d'aplicació

Aquesta llei serà aplicable a tot el terreny de la Comunitat Valenciana:

1. A les persones físiques o jurídiques que realitzen una activitat turística a la Comunitat Valenciana i als establiments turístics on es preste aquesta activitat.
2. A les persones físiques o jurídiques que, com a usuàries turístiques, contracten o reben els serveis resultants de l'exercici de l'activitat a què es refereix l'apartat anterior.

TÍTOL I. De l'ordenació de l'activitat turística

CAPÍTOL I. Serveis, empreses i activitats turístiques

Article 3. De la prestació dels serveis turístics

U. L'activitat turística és la que les empreses i professions turístiques duen a terme, en fer actuacions tendents a procurar el descobriment, conservació, promoció, coneixement i gaudi dels serveis turístics.

Dos. Tindrà la consideració de servei turístic la prestació, mitjançant un preu, de les activitats següents:

1. Allotjament.
2. Restauració.
3. Organització, mediació i comercialització del producte turístic.
4. Difusió, assessorament i informació sobre recursos i manifestacions històriques, artístiques, culturals o qualssevol altres de caràcter turístic de la Comunitat Valenciana.
5. Entreteniment, aventura, esportives, culturals i qualssevol d'esbarjo i oci, així com altres serveis complementaris quan s'oferisquen amb fins turístics.
6. Qualsevulla altres directament relacionades amb el turisme i que reglamentàriament es qualifiquen com a tals pel Govern Valencià.

Article 4. Empreses i establiments turístics

Són empreses turístiques les persones físiques o jurídiques que realitzen una activitat que tinga com a objecte la prestació de qualsevol dels serveis enumerats en l'article anterior.

Es consideren establiments turístics els locals o instal·lacions oberts al públic i condicionats de conformitat amb la normativa aplicable si pertoca, en què les empreses turístiques presten algun o alguns dels seus serveis.

Article 5. Classes d'empreses turístiques

Les empreses turístiques poden ser:

- a) D'allotjament.
- b) De restauració.
- c) D'agència de viatges.
- d) De comercialització, mediació, organització i prestació de qualssevol serveis turístics quan aquests no constituïsquen l'objecte propi de les activitats assenyalades en els punts anteriors.
- e) De serveis complementaris.

Article 6. Professions turístiques

Són professions turístiques les que tinguen per objecte la prestació de serveis d'assessorament, difusió i informació sobre els recursos i manifestacions històriques, culturals, artístiques o qualssevol altres de caràcter turístic de la Comunitat Valenciana, quan aquestes s'integren dins del producte turístic i per a l'exercici de les quals s'exigisca la llicència o habilitació corresponents.

CAPÍTOL II. De l'activitat d'allotjament turístic

Article 7. Empreses d'allotjament turístic. Concepte

Són empreses d'allotjament turístic aquelles que des d'un establiment obert al públic es dediquen, de manera professional, habitual i mitjançant un preu, a proporcionar habitació a les persones, amb o sense prestació d'altres serveis de caràcter complementari.

Article 7 bis. Principi d'unitat d'explotació¹

1. Els establiments d'allotjament turístic a què es referix l'article anterior hauran d'estar gestionats sota el principi d'unitat d'explotació, corresponent la seua administració a una única persona titular, sobre la qual recaurà la responsabilitat administrativa derivada del seu funcionament.

2. El principi de la unitat d'explotació suposa que totes les unitats d'allotjament que integren l'edificació o part independent i homogènia d'esta, ocupada per l'establiment, hauran d'estar afectades a la prestació del servei d'allotjament turístic i que la gestió del conjunt serà exercida per una única empresa titular

Article 8. Modalitats de l'activitat d'allotjament

U) Per a iniciar l'activitat d'allotjament, bastarà presentar davant de l'administració turística competent comunicació prèvia o declaració responsable d'inici d'activitat, degudament omplida, d'acord amb el model oficial. Rebuda esta, l'òrgan competent la inscriurà en el Registre General d'Empreses, Establiments i Professions Turístiques de la Comunitat Valenciana, classificant a l'establiment en alguna de les modalitats següents:

1. Establiments hotelers.
2. Blocs, conjunts i vivendes turístiques, denominats apartaments turístics.
3. Campaments de turisme.
4. Àrees de pernoctació en trànsit per a autocaravanes.
5. Allotjament turístic rural.
6. Qualsevol altres que reglamentàriament es determinen.²

Dos. La inclusió en una o altra modalitat de les previstes en l'apartat anterior quedarà supeditada al compliment dels requisits reglamentàriament determinats.³

Article 8 bis. Establiments hotelers en règim de condomini⁴

1. Els establiments hotelers a què fa referència l'article anterior, en els grups, modalitats i categories que reglamentàriament es determinen, podran constituir-se en règim de propietat horitzontal o figures afins, estant sotmesos al principi d'unitat d'explotació i d'ús turístic exclusiu.

2. Els establiments hotelers que es constitueixquen en règim de condomini hauran de:

a) Fer constar en el Registre de la Propietat, per mitjà de nota marginal, l'afecció a l'ús turístic exclusiu de cada una de les unitats d'allotjament constituïdes en règim de propietat horitzontal o figures afins i la cessió d'ús permanent a l'empresa explotadora, subscriuint el corresponent contracte per un període mínim de deu anys.

b) Cada un dels adquirents haurà de comprometre's que l'immoble en el seu conjunt, incloent-hi les zones comunes i totes les unitats d'allotjament, siga gestionat per una única empresa

¹ Afegit per l'article 94 de la **Llei 7/2014, de 22 de desembre**, de Mesures Fiscals, de Gestió Administrativa i Financera, i d'Organització de la Generalitat (DOGV núm. 7432 de 29.12.2014). Ref. Base de dades 011461/2014.

² Redacció que fa de l'article 8.U l'article 95 de la **Llei 7/2014, de 22 de desembre**.

³ Redacció que fa de l'article 8.Dos l'article 51 de la **Llei 12/2009, de 23 de desembre**, de Mesures Fiscals, de Gestió Administrativa i Financera, i d'Organització de la Generalitat. (Diari Oficial núm.6175, de 30.12.2009) Ref. Base de dades 014617/2009.

⁴ Introduït per l'article 96 de la **Llei 7/2014, de 22 de desembre**.

explotadora, que haurà d'acreditar la seua habilitació per a l'explotació de tot l'establiment en el seu conjunt.

3. Els adquirents no podran en cap cas donar un ús residencial a les unitats d'allotjament de la seua propietat, entenent-se per ús residencial als efectes d'esta llei el reconeixement en el contracte de cessió a l'empresa explotadora d'una reserva d'ús o d'un ús avantatjós a favor del cessionari per un període superior a quatre mesos a l'any.

4. Els adquirents hauran de ser informats per escrit, amb caràcter previ a la compra de les unitats d'allotjament, de l'afecció de l'immoble a l'ús turístic i de les altres condicions que s'establixen en este article.

Article 9. Qualitat d'instal·lacions i serveis

Els establiments d'allotjament turístic, en qualsevol moment, hauran de conservar en bon estat les seues instal·lacions i oferir el nivell de serveis d'acord amb la classificació turística obtinguda. L'incompliment d'aquesta obligació podrà donar lloc a la revisió prevista en l'apartat 3 de l'article 14 d'aquesta llei.

CAPÍTOL III. De l'activitat de restauració

Article 10. Concepte

U. A l'efecte d'aquesta llei, seran considerats establiments de restauració aquells que es dediquen de forma professional, habitual i mitjançant un preu, a servir menjar, altres aliments i begudes per a ser consumides al local mateix; a més, hauran d'estar oberts al públic en general i sense perjudici que la direcció pugua dictar normes de règim interior sobre l'ús dels seus serveis i instal·lacions.

Dos. Reglamentàriament es determinaran, de forma expressa, aquells establiments que hagen de considerar-se inclosos en aquesta activitat. Si pertoca, també es determinaran les classificacions i categories per a aquests establiments, tenint en compte els seus serveis i instal·lacions.

Tres. Es podrà crear una categoria especial per a aquells establiments de restauració que tinguen com a part fonamental del seu menú una cuina amb unes peculiaritats que s'identifiquen com a pròpies de la Comunitat Valenciana.

CAPÍTOL IV. De l'activitat de les agències de viatges

Article 11. Activitats de les agències de viatges ⁵

U. Tenen la consideració d'agències de viatges les persones físiques o jurídiques que, sense perjudici de la realització qualsevol activitat de mediació i/o organització de servicis turístics, es dediquen a l'organització i venda dels denominats viatges combinats.

La condició legal i la denominació d'agència de viatges queda reservada exclusivament a les persones a què es referix este apartat.

Dos. L'exercici de l'activitat requerirà la presentació de comunicació prèvia o declaració responsable d'inici d'activitat. Les agències de viatges hauran de subscriure garantia, la quantia i les característiques de la qual s'establiran reglamentàriament, per a garantir la seua responsabilitat contractual amb el destinatari final del servicis. El justificant de la seua constitució s'haurà d'adjuntar, en tot cas, a la comunicació prèvia o declaració responsable d'inici d'activitat.

Tres. La classificació i règim administratiu aplicable a estes empreses turístiques serà establert reglamentàriament.

Article 12. Intrusisme ⁶

L'exercici de l'activitat pròpia de les agències de viatges sense haver efectuat la comunicació prèvia o la declaració responsable d'inici d'activitat, serà considerat intrusisme professional i sancionat conforme al que disposa esta llei.

⁵ Redacció que fa l'article 52 de la **Llei 12/2009, de 23 de desembre.**

⁶ Redacció que fa l'article 53 de la **Llei 12/2009, de 23 de desembre.**

CAPÍTOL V. De les empreses turístiques de serveis complementaris

Article 13. Concepte i requisits

U. Són empreses turístiques de serveis complementaris aquelles que tinguen per objecte la realització d'activitats considerades per l'administració d'interés per al turisme o que directament hi tenen relació.

Dos. La realització d'aquestes activitats podrà comunicar-se a l'administració turística a l'efecte de la seua inscripció en el registre corresponent.

Tres. La constància registral de l'esmentada activitat no suplirà les autoritzacions sectorials que resulten preceptives en cada cas per a l'exercici de l'activitat.

CAPÍTOL VI. De l'activitat i registre de les empreses turístiques ⁷**Article 14. Exercici de l'activitat turística ⁸**

U. Les empreses turístiques, sense perjuí del que disposen els articles 6 i 13 de la present llei, hauran de notificar a l'administració turística l'exercici i cessament de la seua activitat o les modificacions que durant esta es puguen produir per mitjà de la presentació d'una comunicació prèvia o declaració responsable, de conformitat amb el que disposa la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de Règim Jurídic de les Administracions Públiques i del Procediment Administratiu Comú. Posteriorment, si és procedent, l'òrgan competent inscriurà o cancel·larà d'ofici les empreses en el Registre General d'Empreses, Establiments i Professions Turístiques de la Comunitat Valenciana, d'acord amb allò que s'ha comunicat, sense perjuí de les facultats de comprovació, control i inspecció que tinga atribuïdes i del que estableix l'apartat tres del present article.

Dos. Una vegada realitzada la comunicació prèvia o la declaració responsable d'inici d'activitat, esta haurà de començar de forma efectiva en el termini màxim de dos mesos. En cas contrari, aquelles quedaran sense efecte, i es procedirà, amb instrucció prèvia de l'expedient oportú en què es donarà audiència a l'interessat, a la baixa i cancel·lació de la inscripció en el Registre d'Empreses, Establiments i Professions Turístiques de la Comunitat Valenciana.

Tres. La inexactitud, falsedat o omissió, de caràcter essencial, en qualsevol dada, manifestació o document que s'adjunte o incorpore a una declaració responsable o a una comunicació prèvia, o la no presentació davant de l'administració turística d'estes, determinarà la impossibilitat de continuar amb l'exercici de l'activitat des del moment que es tinga constància d'estos fets, i donarà lloc a la no inscripció en el Registre o, si és el cas i amb instrucció prèvia de l'expedient oportú en què es donarà audiència a l'interessat, a la baixa i cancel·lació de la inscripció en el Registre General d'Empreses, Establiments i Professions Turístiques de la Comunitat Valenciana. Tot això, sense perjuí de les responsabilitats penals, civils i administratives que pertorquen.

Quatre. La modalitat i, si és el cas, classificació amb què s'inscriga l'establiment es mantindrà mentre siguen complits els requisits tinguts en compte en efectuar-la, i mentre persistisca el caràcter turístic de l'activitat, i podrà revisar-se d'ofici o a petició de part, amb instrucció prèvia del procediment oportú. La dita revisió podrà donar lloc a una variació de la seua classificació o la baixa d'este en el Registre General d'Empreses, Establiments i Professions Turístiques de la Comunitat Valenciana.

Cinc. La resolució d'este tipus de procediments s'haurà de notificar en el termini màxim de sis mesos des que s'haja iniciat.

Article 15. Registre d'empreses turístiques ⁹

U. El Registre General d'Empreses, Establiments i Professions Turístiques de la Comunitat Valenciana, té naturalesa administrativa i dependrà de l'òrgan que tinga atribuïda la competència en matèria turística.

Dos. El Registre serà públic, la inscripció serà gratuïta i el seu règim de funcionament es desplegarà reglamentàriament.

Tres. La inscripció d'empreses i establiments turístics es practicarà d'ofici una vegada rebuda, si és el cas, la comunicació o declaració responsable d'inici d'activitat degudament emplenada. Les professions turístiques seran inscrites d'ofici una vegada hagen obtingut l'habilitació

⁷ Redacció que fa l'article 54 de la **Llei 12/2009, de 23 de desembre.**

⁸ Redacció que fa l'article 55 de la **Llei 12/2009, de 23 de desembre.**

⁹ Redacció que fa l'article 56 de la **Llei 12/2009, de 23 de desembre.**

turística i, les empreses de servicis complementaris, una vegada comprovat el seu interès turístic.

Quatre. Una vegada transcorreguts tres mesos des de la notificació de la denegació o la cancel·lació i baixa de la inscripció en el Registre podrà presentar-se una nova comunicació prèvia o declaració responsable d'inici d'activitat que haurà de dur adjunta la documentació que acredite el compliment dels requisits establits en la normativa vigent, i podrà ser objecte d'inspecció prèvia a la inscripció en el Registre General d'Empreses, Establiments i Professions Turístiques de la Comunitat Valenciana.

Article 16. Règim de preus en matèria de turisme

El règim de preus i reserves aplicable a les empreses i establiments turístics serà l'establert reglamentàriament.

CAPÍTOL VII. Drets i deures en matèria turística

Article 17. Drets

U. Drets de les persones físiques o jurídiques usuàries turístiques.

Constituïxen drets de les persones físiques o jurídiques usuàries turístiques els següents:

1. Obtenir de les empreses sotmeses a aquesta llei informació concreta i veraç sobre els béns que se'ls oferisquen.
 2. Rebre els serveis turístics en les condicions contractades i obtenir els documents que n'acrediten els termes de la contractació i, en qualsevol cas, les factures emeses legalment.
 3. Formular reclamacions d'acord amb el que s'estableix en aquesta llei o en la reglamentació que la desplegue.
 4. Que els establiments que desenvolupen una activitat turística complisquen la normativa sobre seguretat de les seues instal·lacions i protecció contra incendis, i també l'específica en matèria turística.
 5. El lliure accés als establiments turístics a què aquesta llei fa referència, sense més limitacions que les derivades de les reglamentacions específiques.
 6. Els altres drets reconeguts per l'ordenament jurídic vigent en matèria de protecció de les persones físiques o jurídiques consumidores i usuàries.
- Dos. Drets de les empreses turístiques.
- Les empreses que complisquen amb les obligacions indicades en aquesta llei gaudiran dels drets següents:
1. Que s'inclouen les seues instal·lacions, característiques i oferta específica als catàlegs, directoris, guies i sistemes informàtics de l'administració turística de la Generalitat.
 2. A l'accés a les accions de promoció turística que els resulten adequades, realitzades per l'administració turística de la Generalitat.
 3. A poder participar en subvencions, ajudes i programes de foment turístic que s'establisquen reglamentàriament.

Article 18. Obligacions

U. Obligacions de les persones físiques o jurídiques usuàries turístiques.

Són obligacions de les persones físiques o jurídiques usuàries turístiques les següents:

1. Observar les normes usals de convivència.
 2. Satisfer el preu dels serveis contractats en el moment de la presentació de la factura, o en el termini pactat, sense que, en cap cas, el fet de presentar una reclamació o queixa n'eximisca el pagament.
 3. Respectar i sotmetre's a les prescripcions particulars als llocs, establiments, instal·lacions i empreses els serveis dels quals contracten o gaudisquen.
- Dos. Obligacions de les empreses i professions turístiques
1. L'exercici de l'activitat turística empresarial és lliure, sense més limitacions que les establides en les normes legals en vigor.
 2. Per a l'establiment i exercici de l'activitat, en l'àmbit de la Comunitat Valenciana, les empreses i professions turístiques estaran sotmeses, a més, al compliment dels deures específics següents: ¹⁰

¹⁰ Redacció que fa del punt 2 l'article 57 de la **Llei 12/2009, de 23 de desembre**.

a) Comunicar l'inici d'activitat del mode que reglamentàriament es determine, complir els requisits establits en la normativa turística vigent i mantindre'ls durant el període de temps inherent al seu exercici.

b) Classificar turísticament els establiments i/o obtindre l'habilitació necessària per a l'exercici de qualsevol activitat turística que es pretenga desenvolupar a la Comunitat Valenciana.

c) Complir els deures imposats per la legislació vigent i, en especial, els d'informació i les obligacions específiques en matèria de reclamacions que establix la llei sobre el lliure accés a les activitats de servicis i el seu exercici.

3. Que en les seues actuacions, les empreses turístiques respecten la forma de vida, les manifestacions culturals i les característiques de l'entorn i que les protegissen de qualsevol agressió, manipulació o falsejament.

Article 18 bis. Publicitat del número d'inscripció ¹¹

El número d'inscripció en el Registre d'Empreses, Establiments i Professions Turístiques assignat a cada vivenda turística haurà de constar en tot tipus de publicitat que els anuncie.

CAPÍTOL VIII. Competitivitat del producte turístic

Article 19. Competitivitat turística

U. La millora de la competitivitat del sector turístic es basarà en la incorporació dels criteris de qualitat, innovació i sostenibilitat a la gestió de les empreses i serveis turístics, amb la potenciació del nivell de professionalitat i de qualificació del personal encarregat de la prestació d'aquests.

Dos. La formació professional turística, sense perjudici de les competències atribuïdes a altres òrgans en matèria de formació professional reglada, es fomentarà bàsicament a través de la xarxa de centres de desenvolupament turístic de l'Agència Valenciana del Turisme i de les seues accions concretes en matèria de formació, amb la realització i la promoció de cursos, seminaris, jornades o amb la concessió d'ajudes per a la realització d'aquestes o de qualssevol altres accions adreçades a aquesta finalitat.

TÍTOL II. De la promoció turística de la Comunitat Valenciana

CAPÍTOL I. De la imatge turística de la Comunitat Valenciana

Article 20. Imatge turística

La imatge turística de la Comunitat Valenciana en conjunt és un patrimoni dels valencians, per la qual cosa correspon bàsicament a la Generalitat Valenciana, a través de l'Agència Valenciana del Turisme, la definició i l'establiment de les oportunes estratègies per a comunicar-la.

Article 21. Símbols identificatius

L'ús dels símbols identificatius, missatges i estratègies de la imatge turística de la Comunitat Valenciana, haurà d'ajustar-se a les directrius que a aquest efecte dicte l'Agència Valenciana del Turisme. Per utilitzar-los caldrà l'autorització expressa d'aquesta entitat, la qual podrà supervisar el compliment de les directrius dictades.

En els programes de suport i de cooperació de l'Agència Valenciana del Turisme que tinguen com a finalitat la producció de suports de comunicació o campanyes de difusió, la inclusió dels símbols turístics de la Comunitat Valenciana hauran de complir el que s'ha establert anteriorment.

CAPÍTOL II. Objectius, instruments i accions de promoció turística

Article 22. Objectius

U. Correspon a la Generalitat Valenciana, a través de l'Agència Valenciana del Turisme:

a) Elaborar i determinar les línies bàsiques conduents a facilitar la correcta comercialització de l'oferta turística de la Comunitat Valenciana, incentivant la demanda mitjançant les oportunes accions de promoció que es projecten dins i fora del seu àmbit territorial.

b) Divulgar els recursos turístics que puguin satisfer les noves tendències de la demanda.

¹¹ Introduït per l'article 97 de la **Llei 7/2014, de 22 de desembre**.

c) Diversificar la imatge turística de la Comunitat Valenciana, complementant-ne l'oferta amb la incorporació de totes les seues possibilitats capaces d'atraure els diferents segments de la demanda.

d) Comunicar la millor imatge, l'eficàcia i la competitivitat dels productes turístics que en conjunt componen l'oferta tradicional del sector turístic valencià.

Dos. Són objectius fonamentals que cal aconseguir a través d'aquestes línies bàsiques d'actuació, els següents:

a) Consolidar la Comunitat Valenciana com a una de les principals destinacions turístiques a nivell nacional i internacional.

b) Propiciar el creixement de l'activitat turística des de l'enfocament del desenvolupament sostenible, i procurar a aquest efecte la satisfacció de les necessitats turístiques dels usuaris i de les usuàries a través de les instal·lacions més idònies i del respecte als valors ecològics i al patrimoni cultural.

c) Determinar i impulsar mecanismes per a la desestacionalització de l'activitat turística.

d) Potenciar les accions de promoció de l'oferta turística de la Comunitat Valenciana, i les seues distintes marques i productes turístics, dins i fora del seu àmbit territorial.

Article 23. Instruments de la promoció turística

La potenciació i el desenvolupament de l'activitat turística es portarà a cap atenent la consecució dels objectius assenyalats anteriorment a través dels programes elaborats a aquest fi per l'Agència Valenciana del Turisme, els quals podran tenir caràcter anual o plurianual.

Així mateix, podran establir-se plans de caràcter interdepartamental per a aquelles activitats en les quals incidisquen les competències de distints òrgans de l'administració autonòmica.

Article 24. Accions de promoció turística

L'Agència Valenciana del Turisme, per a aconseguir els objectius assenyalats en aquest capítol podrà desenvolupar, entre d'altres, les accions següents:

a) La potenciació, conservació i difusió dels recursos turístics de la Comunitat Valenciana.

b) La realització de jornades de promoció i l'assistència a fires, tant a nivell nacional com internacional.

c) La realització de viatges de familiarització adreçats a tour operators i agents del sector, tant nacionals com estrangers.

d) L'organització de viatges de familiarització per a mitjans de comunicació i prescriptors socials.

e) El patrocini d'aquelles actuacions que redunden en benefici del compliment dels objectius d'aquesta entitat en matèria de promoció.

f) Qualsevulla altres accions que puguem considerar-se convenientes i necessàries amb vista al desenvolupament turístic sostenible de la Comunitat Valenciana.

TÍTOL III. Del municipi turístic

CAPÍTOL I. Definició i tipologia

Article 25. Concepte de municipi turístic

U. Podran aconseguir la consideració de municipi turístic de la Comunitat Valenciana aquells que puguem identificar-se amb algun del supòsits següents:

- Destinació turística. Aquells que al llarg de tot l'any mantenen una aflluència de visitants, i que hi pernocten, superior al nombre de persones inscrites en el padró municipal de residents, i que aquesta activitat supose la base de la seua economia i en els quals la capacitat dels allotjaments turístics resulte superior al dels habitatges de primera residència.

- Destinació vacacional. Aquells que en algun moment de l'any tenen una aflluència de visitants, que hi pernocten, superior al nombre de persones inscrites en el padró municipal de residents, i que poden tenir com a complement per a la seua economia unes altres activitats i que la capacitat dels allotjaments turístics, afegida al dels habitatges de segona residència, resulte superior al dels habitatges de primera residència; en aquest còmput, el nombre de places pel que fa als allotjaments turístics haurà de representar almenys l'1% de l'oferta.

- Destinació d'atracció turística. Aquells que pels seus atractius naturals, monumentals, socioculturals o per la seua rellevància en algun mercat turístic específic, reben en un determinat moment de l'any un nombre significatiu de visitants en relació amb la seua població de dret, sense que hi pernocten necessàriament en aquests.

Dos. El que s'estableix en aquest títol s'entendrà amb l'estricta respecte a la legislació bàsica sobre règim local.

CAPÍTOL II. Consideracions generals

Article 26. Directrius generals

U. Tota activitat turística desenvolupada als municipis que obtinguen la qualificació de turístics atindrà:

- a) La salvaguarda del medi ambient i dels valors ecològics de la Comunitat Valenciana.
- b) La protecció dels valors culturals i tradicionals de la població autòctona.
- c) La preservació dels béns públics o privats que tinguen relació amb el turisme.

Dos. Les administracions públiques de la Comunitat Valenciana en l'exercici de les seues competències turístiques atindrà els principis de col·laboració, coordinació i informació mútua.

Tres. Tots els municipis, tinguen o no la condició de municipi turístic segons aquesta llei, continuaran tenint la cobertura, per al desenvolupament turístic, dels plans i dels programes de l'Agència Valenciana del Turisme.

Article 27. Mediació de l'Agència Valenciana del Turisme

La declaració d'un municipi com a turístic suposarà que les actuacions que s'establisquen entre la Generalitat i els municipis turístics que afecten les seues dotacions turístiques, així com a les prestacions dels serveis turístics o a la promoció i comunicació de la seua imatge, tindran en compte els objectius i les estratègies de l'Agència Valenciana del Turisme, fi per al qual aquesta emetrà l'informe corresponent.

Article 28. Respecte al principi d'igualtat municipal

El règim establert en aquesta llei s'aplicarà a tots aquells municipis que així ho sol·liciten, quan complisquen els requisits que s'hi exigeixen per a la declaració com a municipi turístic.

CAPÍTOL III. Procediment per a la declaració de municipi turístic

Article 29. Procediment

U. Perquè es puga procedir a la declaració de municipi turístic, caldrà que ho acorde el municipi corresponent i que es complisquen els requisits establits legalment.

L'acord de sol·licitud de declaració de municipi turístic l'haurà d'adoptar el ple de l'ajuntament, amb el vot favorable de la majoria absoluta dels membres de la corporació. Aquest acord, que haurà d'especificar la via d'accés a la condició de municipi turístic de conformitat amb el que s'estableix en l'article 25, es remetrà a l'Agència Valenciana del Turisme acompanyat de la documentació acreditativa del compliment dels requisits exigits en aquest precepte.

Dos. L'expedient, el trametrà l'Agència Valenciana del Turisme que, una vegada comprovada la documentació remesa i una vegada sol·licitats, si escau, els informes oportuns per a completar-la, dictarà una resolució provisional de concessió o de denegació de la declaració del municipi com a turístic en virtut de les vies establides.

Així mateix, l'expedient se sotmetrà a informació pública per un termini de 20 dies mitjançant un anunci en el Diari Oficial de la Generalitat Valenciana.

De la resolució provisional de denegació motivada de la declaració de municipi turístic, se'n donarà trasllat a l'ajuntament respectiu a fi que aquest formule les al·legacions que considere necessàries.

Tres. Una vegada transcorregut el període d'informació pública i a la vista de les al·legacions formulades, si s'escau, per les persones interessades, la Presidència Executiva de l'Agència Valenciana del Turisme dictarà una resolució i acordarà proposar al Govern Valencià la concessió o la denegació de la declaració de municipi turístic. La declaració de municipi turístic s'acordarà per decret del Govern Valencià.

CAPÍTOL IV. Bases per al règim dels municipis turístics

Article 30. Principis generals

U. El règim especial dels municipis turístics de Comunitat Valenciana, declarats municipi turístic per la via de destinació turística, s'estableix sobre les bases següents:

- a) Els serveis públics tindran una orientació turística preferent.

b) En la tramitació dels plans urbanístics municipals es requerirà un informe preceptiu de l'Agència Valenciana del Turisme, que no tindrà caràcter vinculant.

c) Es prestarà atenció especial a la identificació dels seus nuclis turístics i a la conservació i a la diversificació dels seus atractius, siguen aquests de caràcter natural o urbà.

d) Podran subscriure amb la Generalitat Valenciana convenis per a determinar les formes de cooperació i de coordinació, en l'exercici d'aquelles competències que siguen necessàries per a prestar adequadament els seus serveis específics i, si és procedent, per a establir-los, de conformitat amb el que s'estableix en aquesta llei.

Dos. El règim especial dels municipis turístics de la Comunitat Valenciana declarats municipi turístic per la via de destinació vacacional, s'estableix sobre les bases següents:

a) En la tramitació dels plans urbanístics municipals es requerirà un informe preceptiu de l'Agència Valenciana del Turisme, que no tindrà caràcter vinculant.

b) Es prestarà una especial atenció a la identificació dels seus nuclis turístics i a la conservació i a la diversificació dels seus atractius, siguen aquests de caràcter natural o urbà.

c) Podran subscriure amb la Generalitat Valenciana convenis per a determinar les formes de cooperació i de coordinació, en l'exercici d'aquelles competències que siguen necessàries per a prestar adequadament els seus serveis específics, i si procedeix per a establir-los, de conformitat amb el que s'estableix en aquesta llei.

Tres. El règim especial dels municipis turístics de la Comunitat Valenciana declarats municipi turístic per la via de destinació d'atracció turística s'estableix sobre les bases següents:

a) Es prestarà una especial atenció a la identificació dels seus nuclis turístics i a la conservació i a la diversificació dels seus atractius, siguen aquests de caràcter natural o urbà.

b) Podran subscriure amb la Generalitat Valenciana convenis per a determinar les formes de cooperació i de coordinació, en l'exercici d'aquelles competències que siguen necessàries per a prestar adequadament els seus serveis específics i, si procedeix, per a establir-los, de conformitat amb el que s'estableix en aquesta llei.

Article 31. Pèrdua de la condició de municipi turístic

U. La condició de municipi turístic en qualsevol de les modalitats, concedida d'acord amb les disposicions d'aquesta llei, podrà perdre's per alguna de les causes següents:

1. Variació substancial de les condicions que van donar lloc a la declaració de municipi turístic.

2. Incompliment d'alguna de les bases establides en l'article anterior sobre les quals s'estableix el règim especial derivat de la pròpia qualificació com a municipi turístic.

3. A petició del municipi, adoptada pel mateix procediment que la sol·licitud. En el supòsit de trobar-se en vigor un conveni a què fa referència aquest títol, caldrà arbitrar la forma de cancel·lar-lo.

4. Incompliment per part dels municipis de les condicions particulars contingudes en els convenis que, d'acord amb el capítol següent, puguen subscriure amb l'Agència Valenciana del Turisme, quan així hi vinga determinat.

Dos. L'Agència Valenciana de Turisme tramitarà la desqualificació, amb la instrucció prèvia d'un expedient contradictori; i serà acordada pel Govern Valencià mitjançant un decret.

CAPÍTOL V. Subvencions per a municipis turístics ¹²

Article 32. Disposicions generals

1. La Generalitat, a través de l'Agència València del Turisme, fomentarà, mitjançant la concessió de les subvencions previstes en aquest capítol, el desenvolupament i la consolidació dels municipis turístics atenent als objectius perseguits per aquests i d'acord amb les polítiques turístiques emanades des de la Generalitat.

2. La concessió de les dites subvencions s'instrumentarà mitjançant el procediment ordinari previst en el capítol II del títol X de Llei 1/2015, de 6 de febrer, de la Generalitat, d'Hisenda Pública, del Sector Públic Instrumental i de Subvencions, i s'ajustarà a les seues bases reguladores i a les respectives convocatòries que s'efectuen.

3. El caràcter i la intensitat de cada subvenció serà la que, si és el cas, anualment es determine en les corresponents convocatòries.

¹² Redacció que en fa l'article 39 de la **Llei 10/2015, de 29 de desembre**, de mesures fiscals, de gestió administrativa i financera, i d'organització de la Generalitat. (DOGV núm. 7689 de 31.12.2015) Ref. Base de dades 009939/2015.

4. Les bases reguladores de les subvencions previstes en aqueix capítol podran, en cada un dels supòsits, delimitar i concretar les actuacions, serveis o projectes subvencionables i establir prioritats respecte a aquests.

Article 33. Subvencions per al finançament de despeses corrents de caràcter turístic específic i exclusiu.

La Generalitat podrà establir subvencions per al finançament de despeses corrents de caràcter turístic específic i exclusiu, entenen per tals, incloses les de personal, les derivades de la gestió per part del municipi de serveis d'informació turística, de guies turístics, de neteja, de seguretat, de salvament i accessibilitat en platges i altres d'anàlogues que tinguen una adscripció funcional i exclusiva de naturalesa turística.

Podran ser, així mateix, subvencionables altres despeses de caràcter general o de serveis del municipi quan aquests hagen sigut ocasionats directament pel seu caràcter turístic.

Article 34. Subvencions per al finançament de projectes d'inversió de caràcter turístic.

La Generalitat podrà convocar subvencions per al finançament de projectes d'inversió a realitzar en els municipis turístics que tinguen com a objectiu la millora d'espais d'ús turístic o de recursos turístics tendents a configurar un producte turístic més competitiu capaç de satisfer les exigències de la demanda respecte als aspectes i equipaments urbans, d'accessibilitat, posada en valor de recursos turístics de caràcter natural, paisatgístic, historicoartístic i mediambientals, i senyalització turística d'aquests.

2. Els projectes objectes d'aquestes subvencions podran ser cofinançats amb els ajuntaments o altres entitats locals o, si és el cas, amb ambdós, i hauran de complir la normativa que els siga aplicable, així com ajustar-se als criteris i estratègies turístiques emanades de la Generalitat.

Article 35. Subvencions per a la competitivitat de la destinació i la comunicació de la seua oferta.

La Generalitat podrà convocar subvencions per al finançament de projectes de millora de la qualitat en la prestació de serveis turístics, la difusió dels recursos llocs en valor turístic, així com accions de promoció de la seua oferta d'oci, festes, esdeveniments i actuacions vinculades als productes dels municipis turístics de la Comunitat Valenciana.

TÍTOL IV. Bases per a l'ordenació dels espais turístics

CAPÍTOL I. Espais turístics

Article 36. Definició

Es consideren espais turístics aquelles àrees delimitades de territori les estructures i les activitats turístiques de les quals gaudisquen de tal homogeneïtat que permeten l'execució d'una política turística comuna i uniforme per a tota l'àrea.

Article 37. Característiques

L'homogeneïtat en estructures i activitats a què fa referència l'article anterior haurà de referir-se als aspectes següents:

1. Model territorial i urbanístic.
2. Recursos naturals, patrimonials i culturals.
3. Infraestructures.
4. Gestió mediambiental.
5. Possibilitats de complementació recíproca entre els municipis que integren l'espai turístic.
6. Comportament de l'oferta i de la demanda.

Article 38. Pla d'espais turístics

A fi d'articular una política turística eficaç que permeta el desenvolupament turístic continuat dels espais turístics, l'Agència Valenciana del Turisme aprovarà un pla que contindrà:

1. La delimitació de zones de la Comunitat Valenciana en espais turístics.
2. Les directrius generals per a l'actuació en matèria de turisme sobre els espais turístics delimitats.
3. Les directrius particulars per a cada una de les zones o espais delimitats.

Article 39. Caràcter orientatiu del pla

El pla que es redacte podrà servir d'orientació a les administracions públiques que exercisquen competències sobre les matèries afectades en els seus àmbits respectius i, en tot cas, respectarà la distribució competencial bàsica vigent.

Article 40. Objectius del pla

El pla contindrà les mesures necessàries per a l'ordenació dels espais que es delimiten tenint en compte els objectius següents:

1. El desenvolupament ecològicament sostenible de l'activitat turística.
2. La planificació i l'ordenació de l'oferta turística en el seu conjunt.
3. L'increment de la qualitat dels serveis turístics de manera que donen resposta als nivells esperats pels diversos segments de la demanda.
4. La consolidació dels espais turístics actuals i els mercats d'aquests.
5. El desenvolupament de nous espais atractius per a nous segments de la demanda que permeten la incorporació als mercats dels nous productes emmarcats sota la denominació de turisme rural o d'interior i turisme urbà.
6. Garantir que les accions que s'establisquen es realitzen amb total respecte als recursos naturals existents.

CAPÍTOL II. Directrius generals i particulars**Article 41. Directrius generals**

U. Les directrius generals per a l'ordenació dels espais turístics contindran propostes d'acció ecològicament sostenibles respecte dels diversos elements que condicionen el desenvolupament turístic.

Dos. Les propostes d'acció a què fa referència el paràgraf anterior es referiran:

1. A l'oferta turística.
2. Al medi urbà.
3. Als altres àmbits territorials: espais del litoral i espais rurals o d'interior.
4. A les infraestructures i equipaments col·lectius.
5. Als agents que intervenen en el sector.
6. A qualsevol altre condicionant dels desenvolupament turístic dels espais delimitats.
7. A la salvaguarda i restauració dels valors mediambientals i als ecosistemes.

Article 42. Directrius particulars

Les directrius particulars contindran mesures concretes per a cada espai delimitat, i s'elaboraran tenint en compte la vocació de cada espai turístic en relació amb les activitats i els recursos turístics que es pretenguin mantenir, modificar o activar, així com amb el model territorial i urbanístic sostenible desenvolupat a la zona.

TÍTOL V. Disciplina turística**CAPÍTOL I. De la potestat sancionadora****Article 43. Principis generals**

U. Dins de l'àmbit d'aplicació d'aquesta llei, únicament es podran sancionar conductes i fets constitutius d'infraccions administratives establides en aquesta llei.

Les infraccions hauran de ser consumades. Les disposicions sancionadores produiran efecte retroactiu quan afavorisquen el presumpte infractor.

Dos. Les infraccions en matèria de turisme seran objecte de les sancions administratives corresponents, amb la instrucció prèvia de l'oportú expedient, sense perjudici de les responsabilitats civils, penals o d'un altre ordre que hi puguin concórrer.

No podran sancionar-se els fets que hagen sigut sancionats penalment o administrativament, en els casos en els quals s'aprecie identitat del subjecte, fet i fonament.

Article 44. Concepte d'infracció

Es consideraran infraccions administratives en matèria de turisme les accions o omissions tipificades en aquesta llei. Les infraccions es classifiquen en lleus, greus o molt greus. No constituirà infracció la negativa a continuar prestant un servei quan el o la client es negue, sense causa justificada, al pagament dels que ja ha percebut.

Article 45. Tipicitat

U. Les infraccions administratives contingudes en aquesta llei únicament podran ser castigades mitjançant les sancions establides en aquest títol.

Dos. Reglamentàriament es podran introduir especificacions o graduacions taxativament al quadre de les infraccions o sancions establides en aquesta llei que, sense constituir noves infraccions o sancions, ni alterar la natura o límits dels que la llei recull, contribuïsquen a la més correcta identificació de les conductes o a la més precisa determinació de les sancions corresponents.

Article 46. Tipus de sancions ¹³

Les sancions administratives seran:

- Advertència.
- Multes.
- Suspensió de l'exercici de la professió o activitat turística.
- Clausura de l'establiment turístic.

Article 47. Subjectes responsables ¹⁴

U. Seran subjectes responsables de les infraccions administratives en matèria turística, fins i tot a títol de simple inobservança:

a) Les persones físiques o jurídiques titulars d'empreses, establiments o professions turístiques, inscrites en el Registre General d'Empreses, Establiments i Professions Turístiques de la Comunitat Valenciana.

b) Les persones físiques o jurídiques que, havent de fer-ho, no han presentat comunicació prèvia o declaració responsable d'inici d'activitat, o per ser esta inexacta, falsa o incompleta, no estiguen inscrites en el Registre General d'Empreses Establiments i Professions Turístiques de la Comunitat Valenciana. Així també, els que no tenint habilitació, realitzen qualsevol classe d'activitat turística que la requerisca.

c) Les persones físiques o jurídiques titulars d'empreses i establiments o que realitzen activitats turístiques a la Comunitat Valenciana.

Dos. El o la titular d'una empresa, activitat o professió turística serà responsable de les infraccions administratives en matèria turística comeses pel personal al seu servei en l'exercici de les seues funcions .

Article 48. Responsabilitat

U. Les responsabilitats administratives en matèria turística seran compatibles amb l'exigència a la persona física o jurídica infractora de la reposició de la situació alterada per ella mateixa al seu estat original, així com amb la indemnització pels danys i perjudicis causats, que podran ser determinats per l'òrgan competent per a la resolució de l'expedient sancionador, sent necessari, en aquest cas, comunicar-ho a la infractora perquè ho satisfaga en el termini que a l'efecte es determine, quedant, si no es fa així, expedida la via judicial corresponent.

Dos. També seran compatibles amb la restitució als perjudicats de la quantitat indegudament percebuda, en el supòsit de percepció de preus superiors als publicitats o de cobrament de servicis no prestats, incrementats, si és el cas, amb els interessos de demora que corresponguen. ¹⁵

Article 49. Viatges combinats

En el supòsit que la infracció s'haguera comés en el context d'un viatge combinat regulat en la Llei 21/1995, de 6 de juliol, la determinació de la responsabilitat s'ajustarà a allò que s'estableix en aquesta.

Article 50. Infraccions lleus ¹⁶

Constituïxen infraccions administratives de caràcter lleu:

¹³ Redacció que fa l'article 58 de la **Llei 12/2009, de 23 de desembre**.

¹⁴ Redacció que fa l'article 59 de la **Llei 12/2009, de 23 de desembre**.

¹⁵ Redacció que fa l'article 60 de la **Llei 12/2009, de 23 de desembre**.

¹⁶ Redacció que fa l'article 61 de la **Llei 12/2009, de 23 de desembre**.

1. L'incompliment de l'obligació d'exhibir els distintius o les plaques normalitzades que corresponguen d'acord amb la normativa vigent, o la seua exhibició sense reunir-les formalitats exigides.
2. La incorrecció, per part del personal, en el tracte als clients o a les clientes.
3. Les deficiències en la neteja i funcionament de locals, instal·lacions, mobiliari i efectes.
4. L'incompliment del deure de conservar durant el termini de temps reglamentàriament establert, còpia de les factures o qualsevol altra documentació.
5. Qualsevol infracció que encara que tipificada com greu no merezca esta qualificació, per raó de la seua naturalesa, ocasió o circumstàncies.

Article 51. Infraccions greus ¹⁷

Constituïxen infraccions administratives de caràcter greu:

1. La utilització comercial de denominacions, distintius o plaques diferents dels que corresponguen a l'activitat, d'acord amb la classificació, inscripció o habilitació atorgats per l'administració, o amb la comunicació efectuada a esta, sempre que siguen expressius d'una categoria, activitat o modalitat diferent d'aquelles.
2. Facilitar informació a l'usuari o a la usuària que genere expectatives de gaudir d'instal·lacions o servicis de categoria o qualitat superiors a les realment prestades. Així com, l'emissió de publicitat falsa o que induísca a engany.
3. La carència de la documentació exigida per la normativa vigent o la seua utilització sense ajustar-se a les formalitats exigides.
4. La deficient prestació de servicis exigibles, així com el deteriorament de les instal·lacions.
5. La prohibició del lliure accés o expulsió de l'establiment així com la interrupció en la prestació dels servicis acordats per causa no justificada o per qualsevol forma de discriminació.
6. No tindre fulls de reclamació a disposició dels clients i de les clientes, la negativa a facilitar-ne o no fer-ho en el moment en què se sol·liciten, sense causa justificada.
7. L'emissió de contractes de prestació de servicis turístics, siga quin siga el seu suport formal, no ajustats a les prescripcions establides en la norma aplicable.
8. L'incompliment de contracte o de les condicions pactades, respecte del lloc, temps, preu o altres elements integrants del servici turístic acordat.
9. L'incompliment de les disposicions relatives al règim de reserves o de la seua cancel·lació.
10. La percepció de preus superiors als publicitats o als exhibits, així com la falta de publicitat de tots o algun d'estos.
11. La negativa a expedir factura de cobrament dels servicis consumits a sol·licitud del client o de la clienta, o la inclusió en esta de conceptes no inclosos en els servicis efectivament prestats.
12. La modificació substancial de l'establiment o dels requisits preceptius per a l'exercici de l'activitat, sense haver-ho comunicat del mode reglamentàriament determinat.
13. L'obstrucció a la labor de la inspecció de turisme en l'exercici de les seues funcions.
14. La negativa a facilitar a l'administració, qualsevol informació relativa a l'activitat turística desenvolupada, o subministrar-la falsa o errònia.
15. L'incompliment de la normativa aplicable en matèria de protecció i prevenció d'incendis, mesures de seguretat, sanitat i higiene i del sector d'activitat en cada cas aplicable.
16. La utilització dels símbols identificatius, missatges i estratègies de la imatge turística de la Comunitat Valenciana, que no s'ajusten a les directrius dictades respecte d'això per la conselleria competent en matèria de turisme i suposen un detriment greu d'aquella.
17. Qualsevol infracció que encara que tipificada com molt greu no merezca esta qualificació, en raó de la seua naturalesa, ocasió o circumstàncies.

Article 52. Infraccions molt greus ¹⁸

Es consideren infraccions administratives de caràcter molt greu:

1. L'exercici d'una activitat turística sense haver comunicat el seu inici del mode legalment determinat o sense l'habilitació preceptiva per a això.
2. No reunir els requisits essencials establits en la normativa vigent per a l'exercici de l'activitat o no mantindre'ls durant el seu exercici, així com no tindre la documentació substancial que s'ha d'adjuntar o incorporar a una declaració responsable o a una comunicació prèvia.

¹⁷ Redacció que fa l'article 62 de la **Llei 12/2009, de 23 de desembre**.

¹⁸ Redacció que fa l'article 63 de la **Llei 12/2009, de 23 de desembre**.

3. No tindre la fiança exigida per la norma corresponent o, disposant-ne, que no arribe a la quantia exigida per la norma.

4. L'incompliment de la normativa de protecció i prevenció d'incendis, mesures de seguretat, o de sanitat i higiene, quan comporte greu risc per a la integritat física o salut de les persones.

5. L'incompliment de les obligacions de publicitat i comunicació en la comercialització d'apartaments o vivendes turístiques, sent responsables solidaris de la inclusió i la veracitat de les dades inclosos en els seus mitjans els titulars dels canals de publicitat o comercialització. ¹⁹

Article 53. Sancions

U. Les infraccions de caràcter lleu seran sancionades amb:

- a) Advertència.
- b) Multa fins a 100.000 pessetes.

Dos. Les infraccions de caràcter greu seran sancionades amb:

- a) Multa fins a 1.000.000 de pessetes.
- b) Clausura de l'establiment o activitat turística per un període fins sis mesos en el supòsit de l'existència de deficiències greus o per un període superior fins l'esmena de les deficiències observades.

c) Suspensió fins sis mesos per a l'exercici d'una professió turística.

La sanció de multa serà compatible amb qualsevol de les restants mesures segons les circumstàncies que hi concórreguen.

Tres. Les infraccions de caràcter molt greu seran sancionades amb: ²⁰

- a) Multa de fins a 90.151,82 euros.
- b) Clausura de l'establiment o activitat turística per un període de fins a tres anys en el supòsit de l'existència de deficiències molt greus o per període superior fins a l'esmena de les deficiències observades.

c) Suspensió de fins a tres anys per a l'exercici d'una professió turística.

La sanció de multa serà compatible amb qualsevol de les restants mesures en raó de les circumstàncies concurrents.

Article 54. Graduació de les sancions

En la imposició de sancions es guardarà l'adequació deguda entre la gravetat dels fets constitutius de la infracció i la sanció aplicada, tenint en compte la concurrència, quan es van produir els fets sancionats, de les circumstàncies següents:

1. Seran circumstàncies atenuants de la responsabilitat:

- a) La falta d'intencionalitat.
- b) El rescabament dels perjudicis ocasionats amb anterioritat a l'acord d'iniciació de l'expedient sancionador.
- c) L'esmena de les deficiències causants de la infracció i la reparació voluntària dels danys durant la tramitació de l'expedient sancionador. ²¹
- d) L'absència de benefici econòmic derivat de la infracció.

2. Seran circumstàncies agreujants de la responsabilitat:

- a) La reiteració entesa com la realització en el termini de dos anys de dues o més infraccions de qualsevol caràcter, que hagen sigut declarades així mitjançant una resolució ferma.
- b) La natura dels perjudicis ocasionats.
- c) El benefici obtingut.
- d) La reincidència, entesa com la realització en el termini d'un any de més d'una infracció de la mateixa natura, quan es declare així mitjançant una resolució ferma.

3. La concurrència de més d'una de les circumstàncies agreujants o atenuants podrà determinar la imposició de sancions corresponents a infraccions de caràcter superior o inferior respectivament.

Article 55. Prescripció

Les infraccions i sancions prescriuran en els terminis següents:

- a) Les infraccions lleus prescriuran en el termini de sis mesos, les greus en el termini d'un any i les molt greus en el de dos anys.

¹⁹ Apartat introduït per l'article 98 de la **Llei 7/2014, de 22 de desembre**.

²⁰ Redacció que fa l'article 64 de la **Llei 12/2009, de 23 de desembre**.

²¹ Redacció que fa l'article 65 de la **Llei 12/2009, de 23 de desembre**.

b) Les sancions imposades per faltes lleus prescriuran en el termini d'un any, les imposades per faltes greus, als dos anys i les imposades per faltes molt greus, als tres anys.

c) El termini de prescripció de les infraccions començarà a comptar-se des del dia en què la infracció s'haguera comés. Interromprà la prescripció la iniciació, amb coneixement de l'interessat o de la interessada, del procediment sancionador, i es reiniciarà el termini de prescripció si l'expedient sancionador està paralitzat més d'un mes per causa no imputable al presumpte responsable.

d) El termini de prescripció de les sancions començarà a comptar-se des de l'endemà del dia en què adquirisca fermesa la resolució per la qual s'imposa la sanció. Interromprà la prescripció la iniciació, amb coneixement de l'interessat o de la interessada, del procediment d'execució, i tornarà a transcórrer el termini si aquell està paralitzat durant més d'un mes per causa no imputable a l'infractor.

CAPÍTOL II. Del procediment sancionador ²²

Article 56. Principis generals

L'exercici de la potestat sancionadora es regirà pel procediment que s'establisca per via reglamentària.

Article 57. Òrgans competents

Els òrgans competents per a la iniciació i per la resolució dels procediments sancionadors per infraccions administratives en matèria de turisme es determinaran reglamentàriament.

Article 58. Mesures provisionals i cautelars

U. En qualsevol moment del procediment es podrà procedir, mitjançant acord motivat de l'òrgan instructor, a l'adopció de mesures provisionals que asseguren l'eficàcia de la resolució que es puguera dictar. Per via reglamentària es concretaran la natura i l'abast d'aquestes mesures.

Dos. Sense perjudici de la instrucció del corresponent expedient sancionador, per raons greus de seguretat podrà acordar-se cautelament la clausura immediata de l'establiment o el precintament d'instal·lacions durant el temps necessari per a l'esmena dels defectes existents.

L'acord serà adoptat per l'òrgan que reglamentàriament es determine, de l'informe d'altres organismes competents en la matèria, o a petició d'aquests, si és el cas,

Tres. No tindrà la consideració de sanció, la clausura d'establiments turístics que es troben oberts el públic sense que els seus titulars hagen efectuat la comunicació o declaració responsable d'inici d'activitat. Tampoc tindrà esta consideració la suspensió de l'exercici de professions o activitats turístiques que es desenvolupen sense l'habilitació administrativa, fins a la declaració o obtenció d'estes, acordada per l'òrgan que reglamentàriament es determine amb audiència prèvia de l'interessat o de la interessada. Esta mesura cautelar es podrà adoptar una vegada incoat l'expedient sancionador corresponent. ²³

Article 59. Presumpció de no-existència de responsabilitat

U. Els procediments sancionadors respectaran la presumpció de no-existència de responsabilitat administrativa mentre no es demostre el contrari.

Dos. Els fets constatats per la inspecció de turisme a la qual es reconeix la condició d'autoritat i que es formalitzen en document públic observant-hi els requisits legals pertinents, tindran valor probatori, sense perjudici de les proves que, en defensa dels seus drets o interessos puguem aportar els mateixos administrats.

Article 60. Resolució del procediment

La resolució que posa fi al procediment haurà de ser motivada i resoldrà totes les qüestions plantejades en l'expedient.

En aquella no es podran acceptar fets distints dels determinats en el curs del procediment, amb independència de la diferent valoració jurídica.

²² Redacció que fa de tot el capítol l'article 67 de la **Llei 16/2003, de 17 de desembre**, de Mesures Fiscals, de Gestió Financera i d'Organització de la Generalitat Valenciana (DOGV núm. 4.656, de 19.12.2003). Ref. Base de dades 5532/2003.

²³ Redacció que fa del punt tres l'article 66 de la **Llei 12/2009, de 23 de desembre**.

Article 61. Multa coercitiva

U. L'execució de les resolucions dictades en els expedients sancionadors podrà realitzar-se mitjançant l'aplicació de les mesures d'execució forçosa previstes en el capítol V del títol VI de la Llei de Règim Jurídic de les Administracions Públiques i del Procediment Administratiu Comú.

Dos. Les multes coercitives seran independents de les sancions i compatibles amb aquestes. Els òrgans sancionadors podran imposar-les després de l'advertència als interessats, fins a un màxim de 10 de successives, amb una periodicitat mínima mensual i per un import fins a 300 euros per a la primera i 600 euros per a la segona i successives.

CAPÍTOL III. De la inspecció turística

Article 62. Inspecció en matèria jurídica

Correspon a l'Agència Valenciana del Turisme la comprovació, vigilància i control del compliment de la normativa turística. Per al compliment de les funcions a què es refereix el paràgraf anterior, l'Agència Valenciana del Turisme podrà disposar de tots els agents d'inspecció i, si és el cas, inspectors, que necessiten els seus diversos serveis i dependències.

Quan els requisits el compliment dels quals es tracte de comprovar requereixen l'assistència de personal especialitzat, l'Agència podrà habilitar personal qualificat que realitze la inspecció, així com disposar de la col·laboració de personal d'altres administracions públiques.

Article 63. De l'exercici de l'activitat inspectora

U. El personal a què es refereix el paràgraf segon de l'article anterior, en l'exercici de les seues funcions, tindrà el caràcter d'autoritat, i podrà sol·licitar la col·laboració de qualsevol cos de seguretat de l'estat, policia autonòmica o policia local en suport de la seua actuació. Com a autoritat, aquest personal gaudirà de la protecció i facultats previstes en la normativa vigent i se'l dotarà de la corresponent acreditació, que exhibirà en l'exercici de les seues funcions.

Dos. Aquest personal podrà, d'acord amb la normativa vigent en la matèria, accedir als locals, establiments i empreses turístiques, i a aquells altres en què es presumisca el desenvolupament d'una activitat turística, podent requerir tota la documentació que siga necessària per al compliment adequat de la seua funció.

Tres. L'actuació tindrà en tot cas caràcter confidencial. Els inspectors, inpectores i agents estaran obligats a complir el deure de sigil professional.

Article 64. De les funcions de la inspecció

La inspecció de turisme tindrà les funcions següents:

- a) Vigilar i comprovar el compliment de les disposicions legals en matèria turística.
- b) Evacuar els informes que li siguen sol·licitats.
- c) Comprovar reclamacions, denúncies i comunicacions d'irregularitats en la matèria, així com l'execució d'inversions subvencionades.
- d) Assessorar i informar sobre requisits d'infraestructures, instal·lacions i serveis d'empreses turístiques.
- e) Qualsevol altra que li siga encomanada de forma expressa pels responsables màxims de les delegacions territorials de l'Agència Valenciana del Turisme a què estiguen adscrits.

Article 65. Actes d'inspecció

Els actes o fets constatats per la inspecció es reflectiran en una acta que gaudirà de presumpció de veracitat, excepte prova en contrari, i que es formalitzarà de la manera reglamentàriament determinada.

TÍTOL VI. De l'administració turística

Article 66 ²⁴

²⁴ Suprimit per l'article 68 de la **Llei 16/2003, de 17 de desembre**.

Article 67. De l'Agència Valenciana del Turisme ²⁵

U. L'Agència Valenciana del Turisme, amb els seus diferents serveis i delegacions, conforma l'ens públic de la Generalitat Valenciana a qui correspon el foment i ordenació de l'activitat turística i, en general, l'execució de la política turística de la Generalitat Valenciana.

Dos. L'Agència Valenciana del Turisme és una entitat de dret públic de les previstes en l'article 5.2 del Decret Legislatiu de 26 de juny de 1991, d'Hisenda Pública de la Generalitat Valenciana, regulada per este article, i queda adscrita al departament de la Generalitat Valenciana amb competències en matèria de turisme en els termes que reglamentàriament s'establiquen.(32)

Tres. L'entitat té personalitat jurídica pròpia i constitueix el seu objecte:

a) L'execució, coordinació i impuls d'accions de promoció i desenvolupament del sector turístic; comercialització, informació i difusió del producte turístic; formació, assistència tècnica i financera; gestió i explotació d'oficines i establiments turístics i, en general, la realització de les activitats necessàries per a una millor promoció de l'oferta turística de la Comunitat Valenciana. Per al compliment d'aquests fins, l'Agència Valenciana del Turisme podrà també desenvolupar les seues activitats a través de convenis, societats, fundacions o altres fórmules de col·laboració amb entitats públiques i privades.

Així mateix, podrà constituir o participar en el capital de tota classe d'entitats que adopten la forma de societat mercantil i l'objecte social de les quals estiga vinculat amb els fins i objectius d'aquella.

b) En desplegament i execució de la política de la Generalitat Valenciana en matèria de turisme, exercirà, entre altres, les funcions d'ordenació d'empreses i activitats turístiques, d'acord amb el que, si és el cas, es determine reglamentàriament.

Quatre. Quan exercisca les funcions previstes en la lletra b del número 3 d'aquest article, o exercisca potestats públiques, l'entitat es regirà per la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de Règim Jurídic de les Administracions Públiques i del Procediment Administratiu Comú i disposicions de desplegament, i per la resta de normes que resulten d'aplicació en l'exercici de tals funcions.

Pel que fa a la resta de la seua activitat, se subjectarà a l'ordenament jurídic privat, excepte en allò en què, per la seua natura jurídica, hi siguen d'aplicació la Llei d'Hisenda Pública de la Generalitat Valenciana i la Llei de Contractes de les Administracions Públiques.

Cinc. L'organització de l'entitat i la composició, facultats i funcionament dels distints òrgans que la conformen, seran determinats reglamentàriament.

Sis. El personal de l'entitat es regirà per les normes de dret laboral o privat que li siguen d'aplicació.

El personal funcionari que presta servicis en l'entitat, depén orgànicament del Departament de la Generalitat Valenciana amb competències en matèria de turisme i funcionalment de l'Agència Valenciana del Turisme en els termes que reglamentàriament es determinen.

L'entitat podrà comptar amb personal professional qualificat per a la realització de les funcions específiques que exigisca el compliment d'algun dels seus objectius, sense necessitat d'una especial titulació sempre que conte en les relacions de treball o plantilles corresponents de l'Agència Valenciana del Turisme

Set. L'entitat de dret públic es finançarà a càrrec dels recursos següents:

- a) Les dotacions corresponents als pressupostos de la Generalitat Valenciana.
- b) Els ingressos ordinaris i extraordinaris generats per l'exercici de les seues activitats i per la prestació dels seus serveis.
- c) Els productes i rendes derivades de la participació en altres societats.
- d) Els crèdits, préstecs, emprèstits i altres operacions financeres que puga concertar.
- e) Les subvencions i aportacions que per qualsevol títol siguen concedides a favor seu per entitats públiques o privades, o per particulars.
- f) Els productes, rendes o patrimonis que li siguen adscrits per qualsevol persona o entitat i per qualsevol títol.
- g) Qualsevol altre recurs no previst en les lletres anteriors

²⁵ Redacció que fa l'article 68 de la **Llei 16/2003, de 17 de desembre**.

DISPOSICIÓ ADDICIONAL

Disposició addicional única. Autorització prèvia per a la contractació de les accions de promoció turística ²⁶

Als efectes de la coordinació de la promoció i imatge de la Generalitat, la contractació i execució de les accions de promoció turística previstes en el títol II d'aquesta llei, requeriran autorització prèvia de la secretaria autonòmica competent en matèria de comunicació de la Generalitat.

DISPOSICIONS TRANSITÒRIES

Primera

Fins que el Govern Valencià regule l'exercici de l'activitat de restauració, els establiments que presten en el mateix local serveis propis de més d'una de les modalitats previstes en la normativa estatal vigent, s'autoritzaran i inscriuran en el registre corresponent a l'activitat principal, podent l'establiment utilitzar-les les dues en la denominació.

Segona ²⁷

Fins que no siga objecte de regulació específica, per a la prestació del servici d'allotjament en règim d'aprofitament per torn de béns immobles les empreses que tinguen com a objecte esta activitat hauran de comunicar l'inici de la seua activitat en alguna de les modalitats previstes en article 8 d'esta llei, sense perjudi de la subjecció a la legislació civil, mercantil o qualsevol altra que siga aplicable, així com a la normativa de la Unió Europea dictada sobre la matèria.

Tercera

Els expedientes sancionadors que hagen estat iniciats a l'entrada en vigor de la present llei, continuaran tramitant-se d'acord amb la normativa anterior.

Quarta

Fins que s'aprove el desplegament reglamentari del que s'estableix en l'article 66.5 referent a l'Agència Valenciana del Turisme, continuarà vigent, en el que no s'oposa aquesta llei, el Decret 45/1996, de 8 de febrer, del Govern Valencià, pel qual s'aprova el Reglament de l'Agència Valenciana del Turisme, si bé totes les referències que en el text s'efectuen a l'article 27 de la Llei 8/1995, de 29 de desembre, de la Generalitat Valenciana, de Mesures Fiscals, Administratives i d'Organització de la Generalitat Valenciana, s'entendran fetes a l'article 66 d'aquesta llei.

DISPOSICIÓ DEROGATÒRIA

Única

Queden derogades, total o parcialment, totes les disposicions d'igual o inferior rang que s'oposen al que es disposa en aquest llei.

DISPOSICIONS FINALS

Primera

Les quanties assenyalades en aquesta llei per a les sancions podran ser revisades i actualitzades per decret del Govern Valencià, en funció de l'avaluació de l'índex de preus al consum.

Segona

S'autoritza el Consell per a dictar totes les disposicions reglamentàries que siguen necessàries per al desplegament i aplicació d'aquesta llei.

Tercera

La present llei entrarà en vigor als 20 dies de la publicació en el Diari Oficial de la Generalitat Valenciana.

²⁶ Disposició addicional única redactada per l'article 27 de la **Llei 13/2016, de 29 de desembre**, de mesures fiscals, de gestió administrativa i financera, i d'organització de la Generalitat (DOGV núm. 7948 de 31.12.2016) Ref. Base de dades 009919/2016.

²⁷ Redacció que fa l'article 67 de la **Llei 12/2009, de 23 de desembre**.

Per tant, ordene que tots els ciutadans, tribunals, autoritats i poders públics als quals pertoque, observen i facen complir aquesta llei.

València, 21 de maig de 1998

El president de la Generalitat Valenciana,
EDUARDO ZAPLANA HERNÁNDEZ-SORO

ANÀLISI JURÍDICA

Aquesta disposició afecta:

Deroga:

- **Llei 1/1989, de 2 de març, per la qual s'estableix el règim d'inspecció i procediment en matèria de Disciplina Turística. (DOGV núm. 1019 de 06.03.1989) Ref. Base de dades 0466/1989**

Aquesta disposició està afectada per:

Afectada per:

- **DECRET 22/2012, de 27 de gener, del Consell, regulador del turisme actiu a la Comunitat Valenciana. [2012/909] (DOGV núm. 6704 de 01.02.2012) Ref. Base de dades 001124/2012**

Derogada per:

- **LLEI 15/2018, de 7 de juny, de la Generalitat, de turisme, oci i hospitalitat de la Comunitat Valenciana [2018/5692] (DOGV núm. 8313 de 08.06.2018) Ref. Base de dades 005674/2018**

Desenvolupada o complementada per:

- **DECRET 206/1999, de 9 de novembre, del Govern Valencià, Regulador de la Disciplina Turística. [1999/X9657] (DOGV núm. 3627 de 17.11.1999) Ref. Base de dades 3480/1999**
- **DECRET 71/2000, de 22 de maig, del Govern Valencià, pel qual s'aprova el Reglament Regulador dels Convenis Previstos en la Llei 3/1998, de 21 de maig, de Turisme de la Comunitat Valenciana. [2000/M4280] (DOGV núm. 3761 de 31.05.2000) Ref. Base de dades 1773/2000**
- **DECRET 91/2009, de 3 de juliol, del Consell, pel qual aprova el reglament regulador dels blocs i conjunts d'habitatges turístics de la Comunitat Valenciana. [2009/8000] (DOGV núm. 6051 de 07.07.2009) Ref. Base de dades 007940/2009**
- **ORDE 2/2010, de 29 de març, de la Conselleria de Turisme, per la qual s'establixen els distintius corresponents a les empreses i als establiments turístics de la Comunitat Valenciana. [2010/5062] (DOGV núm. 6267 de 14.05.2010) Ref. Base de dades 005423/2010**

Modificada per:

- **LLEI 16/2003, de 17 de desembre, de Mesures Fiscals, de Gestió Administrativa i Financera, i d'Organització de la Generalitat Valenciana. [2003/13519] (DOGV núm. 4654 de 19.12.2003) Ref. Base de dades 5532/2003**
- **LLEI 12/2009, de 23 de desembre, de Mesures Fiscals, de Gestió Administrativa i Financera, i d'Organització de la Generalitat. [2009/15000] (DOGV núm. 6175 de 30.12.2009) Ref. Base de dades 014617/2009**
- **LLEI 7/2014, de 22 de desembre, de Mesures Fiscals, de Gestió Administrativa i Financera, i d'Organització de la Generalitat. [2014/11805] (DOGV núm. 7432 de 29.12.2014) Ref. Base de dades 011461/2014**
- **LLEI 10/2015, de 29 de desembre, de mesures fiscals, de gestió administrativa i financera, i d'organització de la Generalitat. [2015/10410] (DOGV núm. 7689 de 31.12.2015) Ref. Base de dades 009939/2015**
- **LLEI 13/2016, de 29 de desembre, de mesures fiscals, de gestió administrativa i financera, i d'organització de la Generalitat. [2016/10576] (DOGV núm. 7948 de 31.12.2016) Ref. Base de dades 009919/2016**